

Τεχνολογία στην Εκπαίδευση - next stop, εξατομικευμένη μάθηση

Η ραγδαία πρόοδος της τεχνολογίας και η 'έφοδος' της Τεχνητής Νοημοσύνης στην καθημερινότητά μας 'κατ' εντολήν' της ολοένα πιο απαιτητικής για καινοτόμες ψηφιακές εφαρμογές κοινωνίας, βρήκε ήδη πεδίο δόξης λαμπρό στον χώρο της εκπαίδευσης, όπου ο μετασχηματισμός του εκπαιδευτικού τοπίου -ειδικά τα δύομισι τελευταία χρόνια, μετά την εμφάνιση του ChatGPT- είναι καταλυτικός. Κι όπως όλα δείχνουν, το ορόσημο της εξατομικευμένης μάθησης δεν απέχει πλέον πολύ.

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

Ο εκουγχρονισμός της εκπαιδευτικής διαδικασίας (η λέξη χρησιμοποιείται κατ' ευφημισιόν, βεβαίως – ουσιαστικά, μιλάμε για μια σειρά από αλληλένδετες ανατροπές) είναι μια από τις πιο σημαντικές εξελίξεις των τελευταίων χρόνων, με μακροχρόνιες και καταλυτικές επιπτώσεις στο μέλλον. Η αξιοποίηση της τεχνολογίας και ιδιαίτερα της Τεχνητής Νοημοσύνης υπόσχεται να αμβλύνει τις ανισότητες μεταξύ των μεγάλων πόλεων και της περιφέρειας, να εκμηνενίσει τις σημερινές δυσκολίες πρόσβασης, να προσφέρει όπου χρειάζεται συμπληρωματική διδασκαλία, αλλά και να κάνει περαιτέρω βήματα, καλύπτοντας εξειδικευμένες ανάγκες καθ' οδόν προς την εξατομικευμένη μάθηση.

Άραγε, η Τεχνητή Νοημοσύνη μπορεί να αντικαταστήσει τη διδασκαλία με τα καλά της και τα κακά της, όπως την ξέραμε; Να την αντικαταστήσει, ίσως όχι- κάτι τέτοιο δεν το υποστηρίζουν ούτε και οι πιο ένθερμοι οπαδοί της... Όμως, μπορεί -και σ' αυτό συμφωνούν πολλοί- να την αλλάξει, να τη βελτιώσει και να την αναβαθμίσει, με αιχμή του δόρατος τους AI tutors και τις συναφείς εφαρμογές, κερδίζοντας το ενδιαφέρον και την προσοχή των μαθητών που, σαν natives της τεχνολογίας, έχουν πλέον πολλές και μεγάλες απαιτήσεις από το σχολείο, ανάλογες των υπόλοιπων καθημερινών δραστηριοτήτων τους. Το μεγάλο ζητούμενο, το περίφημο engagement των μαθητών, ποτέ δεν ήταν εύκολο να επιτευχθεί, ούτε είναι δυνατόν κάθε μαθητής να έχει τον δάσκαλο πάνω από το κεφάλι του, εστιάζοντας αποκλειστικά σ' αυτόν – όμως, στη νέα εποχή, όλο αυτό γίνεται πλέον ευκολότερο.

Διάδραση και εφαρμογές

Οι διαδραστικοί πίνακες -με τους οποίους θα εξοπλιστεί τους επόμενους μήνες, σχεδόν το σύνολο των σχολικών αιθουσών σε πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ουσιαστικά μηδενίζοντας το digital divide σ' αυτόν τον τομέα, αποτελούν μόνο την αρχή, καθώς -εκτός από ένα «παράθυρο στον κόσμο, εκεί έξω- μεταλλάσσονται γοργά σε διαδραστικά συστήματα μάθησης, με πολλά χρήσιμα εργαλεία στη διάθεση της τάξης. Σύγχρονη και αποτελεσματική λύση για την αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, που την κάνει αποτελεσματικότερη η σταδιακή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, ώστε να αξιοποιούν καλύτερα τα νέα εργαλεία που έχουν πλέον στη διάθεσή τους

Με 'νωπή' την εμπειρία του online & remote learning, από την εποχή της πανδημίας, αλλά και την εμφάνιση έκτοτε ολοένα περισσότερων δικτυακών εφαρμογών, η παγκόσμια τάση για την ανάπτυξη εικονικών εκπαιδευτικών οικοσυστημάτων ενισχύεται διαρκώς. Τα εξ αποστάσεως μαθήματα πραγματοποιούνται μέσω Zoom, οι εργασίες υποβάλλονται εικονικά και οι εξετάσεις διεξάγονται διαδικτυακά. Η τάση αυτή προφανώς δεν πρόκειται να ανακοπεί – το αντίθετο. Αν και οι αριθμοί διαφέρουν, ανάλογα με τον τρόπο μέτρησης, πιστεύεται ότι σχεδόν το 50% όλων των μαθημάτων προσφέρονται ήδη στο διαδίκτυο κι αυτό το ποσοστό θα αυξηθεί με την πάροδο του χρόνου. Όμως, είναι σημαντικό για τους εκπαιδευτικούς και γενικότερα το εκπαιδευτικό οικοσύστημα να βεβαιωθούν ποιες εφαρμογές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για ποιο εκπαιδευτικό υλικό και ποια είναι η χρησιμότητά τους. Οι εκπαιδευτικές εφαρμογές

και το λογισμικό εξελίσσονται, για να ανταποκριθούν στις προκλήσεις της αυξανόμενης ζήτησης μεταξύ των μαθητών στην ψηφιακή εποχή, και πλέον θεωρούνται ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση της μαθησιακής εμπειρίας των μαθητών.

Αμέτρητες ευκαιρίες

Οι υπολογιστές και το Διαδίκτυο είναι εξαιρετικά εκπαιδευτικά εργαλεία, ανεξαρτήτως ηλικίας και επιπέδου εκπαίδευσης, με την τεχνολογία να προσφέρει αμέτρητες ευκαιρίες για μεγαλύτερη αλληλεπίδραση μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών. Οι μαθητές μπορούν να μιλήσουν είτε με τον εκπαιδευτή είτε μεταξύ τους, μέσω του λογισμικού του υπολογιστή. Και, βέβαια, σχεδόν τα πάντα «ζωντανεύουν» μέσα στην τάξη, από Αστρονομία μέχρι Μαθηματικά κι από Φυσική μέχρι Χημεία. Χρησιμοποιώντας διαδραστικά προγράμματα, οι μαθητές μπορούν πραγματικά να ‘δουν’ την απόσταση μεταξύ των πλανητών, να παίξουν εκπαιδευτικά παιχνίδια, να «κάνουν» πειράματα Χημείας και τόσα άλλα. Τώρα, όμως, αλλάζουν και ο ρόλοι: Οι δάσκαλοι δεν είναι πια εκείνοι που, από καθέδρα, διχοθετούν τη γνώση. Χάρη στην εκπαιδευτική τεχνολογία, ο ρόλος τους είναι περισσότερο εκείνος του διευκολυντή, λειτουργούν ‘μοιράζοντας’ γνώση και ενισχύοντας τις ποικίλες μαθησιακές εμπειρίες των μαθητών. Είναι δύσκολο για έναν μαθητή να μην ενδιαφερθεί και να μη μάθει κάτι, όταν μπορεί να δει ‘χειροπιαστά’ τα οφέλη, μπροστά του, καθώς συμμετέχει σε ποικίλες δραστηριότητες, συχνά με χρήση Εικονικής Πραγματικότητας.

Κι αυτό είναι το πρώτο βήμα για την εξατομικευμένη μάθηση, καθώς ο εκπαιδευτικός μπορεί να δει τα αδύνατα σημεία (ή, επίσης, τα σημεία ενδιαφέροντος) και να δώσει ιδιαίτερο βάρος σ’ αυτά. Το εκπαιδευτικό υλικό και ο τρόπος παρουσίασής του μπορούν να προσαρμόζονται συνεχώς, με βάση τον τρόπο που οι μαθητές / σπουδαστές προσλαμβάνουν και κατανοούν νέες ιδέες και έννοιες. Κάτι που είναι εξαιρετικά σημαντικό, καθώς τόσο το κατώτατο 10% (από πλευράς επιπέδου) μιας μεγάλης τάξης στη δευτεροβάθμια ή μιας τάξης πρωτοετών φοιτητών, όσο και η αντίστοιχη ομάδα των αρίστων δεν πρόκειται να μείνει πίσω ή να αγνοείται. Οι μεν με λίγη επιπλέον προσπάθεια θα μπορούν ευκολότερα να φτάσουν στον μέσο όρο, οι δε θα μπορέσουν να αναπτυχθούν ακόμα περισσότερο στα πεδία που πραγματικά τους ενδιαφέρουν.

Κίνδυνοι και επιφυλάξεις

Όλα είναι ‘καλά και ωραία’, λοιπόν; Κάθε άλλο! υπάρχουν και κίνδυνοι και επιφυλάξεις. Στους πρώτους δικαιωματικά την πρώτη θέση παίρνει ο μέγας κίνδυνος της κυβερνοασφάλειας. Εκπαιδευτικοί και κυρίως μαθητές

χρειάζεται να επιστρατεύσουν την κοινή λογική τους σε συνδυασμό με καλή γνώση και ενημέρωση σχετικά με τις παγίδες που σχετίζονται με το ψηφιακό περιεχόμενο και τη συμπεριφορά τους στο διαδίκτυο. Ο χώρος της εκπαίδευσης συγκαταλέγεται στους πιο κοινούς στόχους των κακόβουλων και τον κυβερνο-εγκληματιών, παγκοσμίως. Οι πηγές, οι στόχοι, οι τρόποι, ακόμη και ο σκοπός των κυβερνοεπιθέσεων αυξάνονται και διευρύνονται συνεχώς. Ο χρόνος που αφιερώνει ένα παιδί χρησιμοποιώντας το Διαδίκτυο έχει εκτιναχθεί την τελευταία δεκαετία - η συντριπτική πλειοψηφία τους έχει πλέον πρόσβαση σε ένα smartphone, που το χρησιμοποιεί παντού - κι ας εξαιρεί πλέον τη χρήση στις σχολικές τάξεις του υπουργείου Παιδείας... Υπό αυτές τις συνθήκες, η σωστή και ασφαλή χρήση του κινητού, του tablet, του υπολογιστή από τα παιδιά, είναι εκ των ων ουκ άνευ.

Από την άλλη, η χρήση του ChatGPT και των αντίστοιχων LLMs διαφόρων κατασκευαστών έχει τους δικούς της κινδύνους, ειδικά στον χώρο της εκπαίδευσης. Το φαινόμενο της αντιγραφής εντείνεται, τα εργαλεία εντοπισμού δεν πετυχαίνουν πάντα τον στόχο τους, για τα ακατάλληπα (βλέπε hallucinations) ή εντελώς λανθασμένα αποτελέσματα που δίνει η ‘μηχανή’ δεν έχει βρεθεί ακόμα λύση. Καθώς μπαίνουμε στην τρίτη χρονιά της χρήσης τέτοιων εργαλείων, δεν είναι λίγοι όσοι ανησυχούν για τη μείωση της κριτικής σκέψης (άλλο μέγα θέμα) στα παιδιά που καταφεύγουν σε τέτοιες λύσεις, για να γράψουν τις εργασίες τους ή να «διεκπεραιώσουν» τις ασκήσεις τους.

Στον αντίποδα, οι εκπαιδευτικοί δεν δείχνουν κι αυτοί τόσο έτοιμοι να αξιοποιήσουν την Τεχνητή Νοημοσύνη ως ψηφιακό βοηθό τους, στον προγραμματισμό των μαθημάτων ή ακόμα και στη βαθμολόγηση γραπτών ή ηλεκτρονικών φορμών. Πρόσφατη (Μάιος ’24) έρευνα της Pew Research, στις προηγμένες ΗΠΑ, έδειξε πως μόλις το 6% των εκπαιδευτικών πιστεύουν ότι το AI φέρνει περισσότερα οφέλη, παρά προβλήματα. Η επανάσταση ίσως χρειαστεί να περιμένει, λιγάκι ακόμα...

Για όλα αυτά τα θέματα κι ακόμα περισσότερα (‘η φαντασία στην... τάξη’ για να παραφράσουμε το ιστορικό σύνθημα του Μάη του ’68) ζητήσαμε, στο πλαίσιο αυτού του Special Report, τη γνώμη τεσσάρων άμεσα εμπλεκόμενων με την εκπαιδευτική διαδικασία, που όλοι βεβαίως ομιλούν μετά λόγου γνώσεως. Το ερώτημα πολλαπλό μεν, αλλά κοινό για όλους: Ποιες τεχνολογίες και με ποιον τρόπο μετασχηματίζουν πλέον την εκπαιδευτική διαδικασία, ποια τα πλεονεκτήματα και ποιοι οι προβληματισμοί και ποια η εμπειρία του σπουδαστή.

Δείτε τι μας απάντησαν.

Οι υπολογιστές και το Διαδίκτυο είναι εξαιρετικά εκπαιδευτικά εργαλεία, με την τεχνολογία να προσφέρει αμέτρητες ευκαιρίες για μεγαλύτερη αλληλεπίδραση μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών

Μετασχηματίζοντας το σχολικό εκπαιδευτικό τοπίο

Σπύρος Δουκάκης, Πρόεδρος, Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής -
Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Πληροφορικής, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Οι τεχνολογικές εξελίξεις μετασχηματίζουν διαχρονικά το εκπαιδευτικό τοπίο. Τα τελευταία χρόνια, οι ψηφιακές τεχνολογίες όπως οι εκπαιδευτικές εφαρμογές, η διαδικτυακή εκπαίδευση, τα διαδραστικά συστήματα μάθησης, η εικονική πραγματικότητα και η Τεχνητή Νοημοσύνη επηρεάζουν περαιτέρω τις μαθησιακές εμπειρίες και ενισχύουν σε μεγαλύτερο βαθμό την εξατομικευμένη μάθηση.

Η Τεχνητή Νοημοσύνη βρίσκεται σήμερα στην πρώτη γραμμή αυτού του μετασχηματισμού. Με τις δυνατότητες ανάλυσης των δεδομένων των μαθητών/τριών είναι δυνατό να εξατομικευτούν οι μαθησιακές τους εμπειρίες και το περιεχόμενο να προσαρμοστεί στο ρυθμό και τις ατομικές ανάγκες τους. Με αυτό τον τρόπο διασφαλίζεται ότι κάθε μαθητής και μαθήτρια μπορεί να προχωρήσει με τον δικό του/της βέλτιστο ρυθμό. Ταυτόχρονα, η εικονική και η επαυξημένη πραγματικότητα έχουν ενταχθεί σε ένα πλήθος εκπαιδευτικών προσεγγίσεων, προσφέροντας καθηλωτικά περιβάλλοντα μάθησης που μπορούν να ζωντανέψουν αφηρημένες έννοιες και να κάνουν τα σύνθετα θέματα πιο προσιτά και ελκυστικά. Επιπρόσθετα, τα διαδραστικά συστήματα μάθησης, τα οποία έχουν τοποθετηθεί στις σχολικές αίθουσες, έχουν αλλάξει το εκπαιδευτικό περιβάλλον και αποτελούν ένα πρόσθετο δυναμικό τεχνολογικό μέσο διδασκαλίας και μάθησης.

Για να ενισχυθεί περαιτέρω όλο αυτό το πλαίσιο, είναι σημαντική η συνεχής αξιολόγηση όλων των δράσεων και παρεμβάσεων, ώστε να γίνονται τροποποιήσεις και προσαρμογές προς όφελος των μαθητών/τριών. Αυτές οι προσαρμογές θα συνεισφέρουν σε ακόμα πιο ποιοτικά προγράμματα σπουδών, ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες να επιτυγχάνουν τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, δηλαδή όλα όσα χρειάζεται να γνωρίζουν, να κατανοούν και να μπορούν να εφαρμόσουν μετά την ολοκλήρωση κάθε μαθησιακής διαδικασίας.

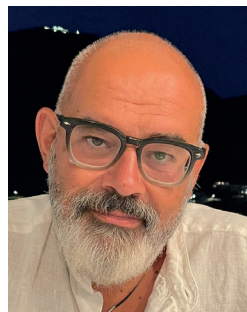
Επιπλέον, έχουμε ενισχύσει τους εκπαιδευτικούς με κατάλληλες δεοντολογικές κατευθυντήριες γραμμές ως προς τα ζητήματα αντιμετώπισης ηθικών θεμάτων και διασφάλισης των προσωπικών δεδομένων των μαθητών/τριών. Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται ένα ασφαλές περιβάλλον μάθησης χωρίς αποκλεισμούς μέσα στο οποίο οι μαθητές/τριες έχουν ισότιμη πρόσβαση σε τεχνολογικούς πόρους και ευκαιρίες.

Κρίσιμος κρίκος για την επίτευξη των παραπάνω είναι η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Πρόσφατα συστάθηκε το Μητρώο Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών, το οποίο θα επιτρέψει στο Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.) να ενισχύσει την εθνική στρατηγική για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Ήδη, έχουμε πραγματοποιήσει δράσεις για να γνωρίσουν οι εκπαιδευτικοί την Τεχνητή Νοημοσύνη και τα διαδραστικά συστήματα μάθησης και να τα αξιοποιούν αποτελεσματικά. Στο επόμενο διάστημα, ολοκληρωμένα προγράμματα κατάρτισης έρχονται να ενισχύσουν τους εκπαιδευτικούς, ώστε να προσαρμόσουν τις νέες ψηφιακές τεχνολογίες στη διδασκαλία τους και να εξερευνήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους.

Μέσα σε αυτές τις αλλαγές, η εμπειρία των μαθητών/τριών παραμένει η πιο δυναμική τάση στην εκπαίδευση. Οι εξατομικευμένες διαδρομές μάθησης βρίσκονται στο επίκεντρο αυτού του μετασχηματισμού. Το Ι.Ε.Π. πρωτοστατεί σε ένα από τα μεγαλύτερα έργα ψηφιακού μετασχηματισμού της εκπαίδευσης στην ιστορία της χώρας, αναπτύσσοντας 15.000 ψηφιακά μαθησιακά αντικείμενα και 4.000 εκπαιδευτικά σενάρια και μαθήματα που προσαρμόζονται στις ανάγκες των μαθητών/τριών, προσφέροντας μια πιο ελκυστική και αποτελεσματική εκπαιδευτική εμπειρία.

Για να ενισχυθούν περαιτέρω τα παραπάνω, ο υπουργός Παιδείας, Θρησκευμάτων & Αθλητισμού, Κυριάκος Πιερρακάκης, δημιούργησε την πύλη ψηφιακού εκπαιδευτικού περιεχομένου και υπηρεσιών ομόχρονης και ετερόχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η οποία αναπτύσσεται και λειτουργεί στο Ι.Ε.Π.

Σήμερα, περισσότερο από κάθε άλλη εποχή, η ενσωμάτωση της τεχνολογίας στην εκπαίδευση δεν αφορά απλώς στην υιοθέτηση νέων ψηφιακών τεχνολογιών, αλλά στον μετασχηματισμό του εκπαιδευτικού τοπίου, ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριές μας να προετοιμαστούν καλύτερα για το μέλλον. Απώτερος στόχος όλων των παραπάνω είναι η αειφόρος ευημερία τους μέσα σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο κόσμο, έχοντας αποκτήσει ικανότητες ώστε να αξιοποιούν την τεχνολογία υπεύθυνα και αποτελεσματικά και να είναι σε θέση να καινοτομούν, να επιλύουν προβλήματα και να συνεισφέρουν στην κοινωνία ως ενεργοί πολίτες.

Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Γ'βάθμιας στην εποχή του AI

Δημήτρης Σάμψων, Καθηγητής, Διευθυντής Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών Ηλεκτρονική Μάθηση, Διευθυντής Εργαστηρίου "Τεχνολογιών Πληροφορικής & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση και τη Μάθηση", Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων, Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ευρώπη μετασχηματίζεται, προκειμένου να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στον ζωτικής σημασίας ρόλο της για τη διαμόρφωση ενός κοινού ευρωπαϊκού μέλλοντος, με πιο συνεκτικές, συμπεριληπτικές, ψηφιακές, βιώσιμες, 'πράσινες' και ανθεκτικές κοινωνίες και οικονομίες, και για την υποστήριξη των Ευρωπαίων πολιτών όσον αφορά στην προσωπική τους ολοκλήρωση και ευημερία, την ενεργή και υπεύθυνη συμμετοχή τους στα κοινά και την ανάπτυξη επαγγελματικών ικανοτήτων για τη διαρκώς μεταβαλλόμενη αγορά εργασίας.

Βασικός πυλώνας αυτού του μετασχηματισμού είναι η αξιοποίηση «έξυπνων» ανθρωποκεντρικών ψηφιακών τεχνολογιών με προεξέχουσες:

- την παραγωγική Τεχνητή Νοημοσύνη, που δημιουργεί νέες δυνατότητες εξατομικευμένης διδασκαλίας και μάθησης, προσαρμοσμένης στις ειδικές ατομικές εκπαιδευτικές ανάγκες και απαιτήσεις κάθε εκπαιδευμένου και τον ρυθμό της ακαδημαϊκής τους προόδου.
- την εικονική και την επαυξημένη πραγματικότητα που δημιουργούν ευκαιρίες ανάπτυξης ψηφιακού διαδραστικού και πολυτροπικού ψηφιακού περιεχομένου για την υποστήριξη αυθεντικών μαθησιακών εμπειριών οι οποίες συνδέουν τη μάθηση στις πανεπιστημιακές αίθουσες και εργαστήρια με την πολυπλοκότητα του πραγματικού φυσικού και ψηφιακού κόσμου,
- την αναλυτική εκπαιδευτικών δεδομένων, που επιτρέπει τη συστηματική παρακολούθηση της γνωστικής και της συναισθηματικής κατάστασης των εκπαιδευομένων με

στόχο την ενίσχυση της επίγνωσης, της εμπλοκής και του αναστοχασμού τους, την ανάπτυξη των ικανοτήτων αυτορρυθμιζόμενης μάθησης, αλλά και τη λήψη τεκμηριωμένων εκπαιδευτικών αποφάσεων από τους εκπαιδευτικούς οργανισμούς.

- τις αλυσίδες συστοιχιών (blockchain) που υποστηρίζουν την έκδοση και διαχείριση μικρο-διαπιστευτηρίων, τα οποία υποστηρίζουν την παροχή και αναγνώριση συγκεκριμένων μαθησιακών αποτελεσμάτων (συνήθως με αναφορά σε κοινώς αποδεκτά πλαίσια ικανοτήτων) από μαθησιακές εμπειρίες σύντομης διάρκειας, αλλά πιστοποιημένης ποιότητας.

Σ' αυτό το πλαίσιο, δημιουργούνται νέες προκλήσεις σχετικά με τη διευρυμένη αξιοποίηση αυτών των τεχνολογιών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως:

- Η διασφάλιση της ιδιωτικότητας και των προσωπικών δεδομένων.
- Η διαφάνεια και η επεξηγηματικότητα στη λειτουργία των αλγορίθμων και την εγκυρότητα των συστάσεων που δημιουργούν.
- Η διασφάλιση της συμπερίληψης, της ισότητας και της γλωσσικής και πολιτιστικής πολυμορφίας.
- Θέματα ακαδημαϊκής δεοντολογίας και ηθικής.

Συνεπώς, η δεοντολογική και αποτελεσματική αξιοποίηση «έξυπνων» ανθρωποκεντρικών ψηφιακών τεχνολογιών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση απαιτεί μελέτη, διάλογο και αναστοχασμό με την συστηματική εμπλοκή όλων, προκειμένου να συνδιαμορφωθεί το υψηλής ποιότητας και χωρίς αποκλεισμούς ανθρωποκεντρικό ψηφιακό μέλλον της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η δεοντολογική και αποτελεσματική αξιοποίηση «έξυπνων» ανθρωποκεντρικών ψηφιακών τεχνολογιών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση απαιτεί μελέτη, διάλογο και την συστηματική εμπλοκή όλων

ChatGPT - Ένα μέγα-εργοστάσιο παραγωγής εκπαιδευτικού υλικού

Άννα Στεφανίδου, Επικεφαλής Ψηφιακής Εκπαίδευσης, Κολλέγιο Αθηνών

Η εκπαιδευτική διαδικασία: τόσο διαφορετική, μα τόσο ίδια. Με το πέρασμα των χρόνων, στόχοι μοιρασμένοι σε χρονιές, τάξεις, διδακτικά αντικείμενα, ώρες, πίνακες, βιβλία, σημειώσεις. Ο διαχρονικός στόχος; Η σφαιρική εκπαίδευση του μαθητή-νέου πολίτη, και η προετοιμασία για την επαγγελματική του αποκατάσταση.

Η εισαγωγή των ηλεκτρονικών μέσων στην τάξη έχει εμπλουτίσει τον τρόπο που γίνεται το μάθημα. Τα παραδείγματα παίρνουν μορφή με αστείρευτο οπτικοακουστικό υλικό που τραβά την προσοχή των μαθητών και αποσπασματίζει αόριστες περιγραφές και έννοιες. Το μάθημα ζωντανεύει. Στην τάξη έχουν μπει διαδραστικές οθόνες, προσωπικοί υπολογιστές, tablet, smartphones και πολλά, πολλά άλλα. Η διδακτική ύλη ψηφιοποιείται. Τα βιβλία μοιράζονται στους μαθητές, αλλά πολλές φορές χρησιμοποιούνται ελάχιστα, αφού οι εκπαιδευτικοί ανατρέχουν όλο και περισσότερο στο διαδίκτυο για να δημιουργήσουν το πλάνο του μαθήματός τους. Χρησιμοποιούμε διαδικτυακές εκπαιδευτικές πλατφόρμες που παρουσιάζουν την ύλη του μαθήματος μαζί με δραστηριότητες εξάσκησης σε ψηφιακή μορφή. Με την υπερ-χρήση της τεχνολογίας αναρωτιόμαστε αν έχουμε φτάσει στην κατάχρηση. Παρατηρούμε μια τάση για «μασημένη τροφή» και προτιμούμε να δούμε κάτι έτοιμο μπροστά μας, παρά να το διαβάσουμε και να το φανταστούμε. Αδυνατούμε να περιγράψουμε με συνοχή έννοιες και γεγονότα ή να κατασκευάσουμε από την αρχή εκπαιδευτικό υλικό, αφού βρίσκουμε υπερ-

πληθώρα παραδειγμάτων διαθέσιμα στο διαδίκτυο. Τελικά ο ψηφιακός εκπαιδευτικός πλούτος μας έχει κάνει πιο πλούσιους ή πιο φτωχούς ως προς το εκπαιδευτικό μας επίπεδο;

Σε αυτό το πλαίσιο, τους τελευταίους μήνες έρχεται σαν οδοστρωτήρας η παραγωγική τεχνητή νοημοσύνη να αλλάξει εντελώς το σκηνικό. Προσφέρει όχι απλά μια βιβλιοθήκη-πηγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλά -ας πούμε- ένα μέγα-εργοστάσιο παραγωγής εκπαιδευτικού υλικού κατά παραγγελία. Μαθητές και δάσκαλοι έχουν την δυνατότητα να ζητήσουν από το μαγικό μέγα-εργοστάσιο να κατασκευάσει εργασίες, τεστ, μαθήματα, εικόνες και να δώσει απαντήσεις σε ό,τι ερώτημα μπορεί κανείς να φανταστεί. Παίρνουμε το εκπαιδευτικό κατασκεύασμα και στη συνέχεια, επιστρέφουμε στο μέγα-εργοστάσιο και του ζητάμε να μας βρει τρόπους να αξιολογήσουμε την εγκυρότητα και την ποιότητα του υλικού που το ίδιο εργοστάσιο έφτιαξε κατ' εντολή μας, πρωτίτερα.

Εδώ λοιπόν βρισκόμαστε μπροστά στην ευκαιρία, αλλά και στην ανάγκη να μετασχηματίσουμε ριζικά την εκπαίδευση. Η μεγαλύτερη αλλαγή που προκάλεσε η τεχνολογία στο σχολείο, είναι ότι έφερε τους ρόλους του μαθητή και του δάσκαλου πιο κοντά ως προς την αυθεντία ή τις γνώσεις. Σε αυτή τη «στροφή» της πορείας της εκπαίδευσης, όπου η παραγωγική τεχνητή νοημοσύνη αλλάζει τα πάντα γύρω μας, καλούμαστε όλοι – μικροί και μεγάλοι- ως μαθητές και δάσκαλοι συνταξιδιώτες, να μάθουμε και να διδάξουμε αυτά τα σπουδαία σπουδάγματα που πάντα περιμένουμε να μας προσφέρει το Σχολείο.

Η μεγαλύτερη αλλαγή που προκάλεσε η τεχνολογία στο σχολείο, είναι ότι έφερε τους ρόλους του μαθητή και του δάσκαλου πιο κοντά ως προς την αυθεντία ή τις γνώσεις

